

Köszöntjük a 80 éves Kretzoi Miklóst

1987-ben ünnepelte Kretzoi Miklós professzor 80. születésnapját, és e szép évforduló megünneplésében a magyar antropológus társadalom is részt kér.

Kretzoi Miklós 1907. február 9-én Budapesten született, Kretzoi Péter és Nonn Emília festőművészek egyetlen gyermekeként. Elemi iskolai tanulmányait részben magántanulóként végezte, majd a budapesti Szent Imre Gimnáziumba járt, ahol 1925-ben érettségizett. Ezután, 1925–29 között, szabad bölcsészként geológiát és zoológiát tanul a Pázmány Péter Tudományegyetemen, és 1930-ban „summa cum laude” minősítéssel doktorál őslénytan főtárgyból, illetve földtan és földrajz melléktárgyból.

Szakmai tevékenységét már 1926-ban megkezdi, amikor is a m. kir. Földtani Intézet díjtalan gyakornoka; 1930-tól részt vesz az Intézet terepmunkáiban. 1933-tól az Eurogasco (későbbi nevén MAORT) szolgálatába áll mint térképező geológus, illetve geofizikus. Ezek az évek intenzív terepmunkával telnek, 1940-ig a Dunántúl nyugati harmadának neogén-kvarter földtani térképének fölvételezését végzi 1:75 000 léptékben, és elkészíti e terület mágneses térképét.

1941–1950 között a Magyar Nemzeti Múzeumban dolgozik, mint a Föld- és Őslénytani Osztály vezetője, illetve igazgatója. 1950-től húsz éven át a Magyar Állami Földtani Intézet Őslénytani osztályának vezetője, 1956–58 között az Intézet igazgatója.

1970-ben meghívást kap a debreceni Kossuth Lajos Tudományegyetem Állattani és Embertani tanszékének vezetésére. Kretzoi Miklós öt éves professzori és tanszékvezetői tevékenységét a tanszék ez időszakban elért jelentős szakmai sikerei fémjelzik. Külön öröm volt sokunk számára, hogy a tanszék keretébe beosztott antropológiai részleget felelősséggel támogatta és mindenben segítette.

1974-ben ment nyugdíjba, de nem vonult nyugalomba. Előbb a Magyar Állami Földtani Intézetnek, majd az MTA Földrajztudományi Kutató Intézetének lett tudományos tanácsadója, egészen 1986-ig.

Kretzoi Miklós szakmai tevékenysége, illetve publikációs köre két fő területre terjedt ki: az emlősállatok rendszertana és fejlődéstörténete, illetve a szárazföldi életfejlődés földtörténeti alakulása, különös tekintettel az ebből kibontakozó biokronológiára. Ennek keretében főleg a felső-neogén és a negyedidőszak periodizációjának kidolgozása foglalkoztatta.

A hazai antropológia szempontjából kiemelkedően fontos szakmai tevékenységének az a két fejezete, amely a vértesszőlői és a rudabányai hominid leletek feldolgozására vonatkozik. Már az 1960-as években végzett vértesszőlői feltárásnál dolgozó, szerencsésen összeállt szakmai munkaközösségben is a paleontológus Kretzoi Miklósnak meghatározó szerepe volt. Majd 1976-tól, a rudabányai prehominida leletek felbukkanása óta Kretzoi Miklós harmadik súlyponti kutatási területe a primatológia, ezen belül is a hominizáció kérdése lett.

A Kárpátmedence az utóbbi évtizedekben ugyanis az európai hominida leletek leg gazdagabb és legjelentősebb lelőhelyének és így a hominizációs folyamat korai szakasza fontos színterének számít. Ezen belül is, Rudabánya helyzete kiemelkedő, hisz itt került elő a *Rudapithecus hungaricus*, az öt kísérő nagyobb testű *Bodvapithecus altipalatus* és az *Anapithecus hernyáki*, valamint a legújabban leírt hominida lelet, az *Ataxopithecus serus* is.

A rudabányai prehominida leletek első leírása tehát Kretzoi Miklós nevéhez fűződik, az ő kiemelkedő szaktudását hirdeti ország-világ előtt, és hosszú szakmai tevékenységének jelentős szakaszát jelenti. A nemzetközi tudományos életben is élénk visszhangot váltottak ki ezek a dolgozatai.

Publikációinak száma egyébként megközelíti a 300-at, és hozzátehetjük, hogy ezekből néhány fontos közlés éppen az *Anthropologiai Közleményekben* látott napvilágot.

Amikor most 80. születésnapján köszöntjük Kretzoi Miklóst, a tudóst, szívből kívánunk neki jó erőt és egészséget, töretlen munkakedvet. Kívánjuk, hogy még sokáig élvezhessük Kretzoi Miklósnak, a kedves és szeretetre méltó embernek a barátságát, bölcs szakmai tanácsait, szemüvege mögül felcsillanó vidám, néha ironikus mosolyát, kedves, derűs egyéniségét. Azt kívánjuk, hogy még sokáig szerezzen örömet neki a hominid evolúciókutatás terén végzett tevékenysége, és hozzon további szép sikereket, szakmai elismerést neki és a magyar tudománynak.

Ad multos annos!

Dr. Eiben Ottó